

13. Місцеві ради України: вибори – 2002 / Відповідальний редактор О. А. Нескромний ; Управління по зв'язках з місцевими органами влади і органами місцевого самоврядування Верховної Ради України. – К. : Парламентське видавництво, 2003. – 399 с.
14. Позачергові вибори народних депутатів України 2007 року : Інформаційно-довідкове видання – К. : Фенікс, 2008. – 704 с. : табл.
15. Політичні партії в Україні : Інформаційно-довідкове видання (друге доповн.) / Редкол. : Я. В. Давидович (голова ред. ком.), В. О. Завалевська, О. С. Вишневська [та ін.]. – К. : Атіка, 2005. – 440 с. : табл.
16. Політичні партії в Україні : Інформаційно-довідкове видання / Редкол. : М. М. Рябець (голова) [та ін.]. – К. : Центральна виборча комісія, 2001. – 360 с.
17. Політичні партії України : [Матеріал з Вікіпедії – вільної енциклопедії] / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uk.wikipedia.org/wiki/>.
18. Шведа Ю. Р. Партії та вибори : енциклопедичний словник / Ю. Р. Шведа. – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 750 с.
19. Backes U. Politischer Extremismus in demokratischen Verfassungsstaaten. Elemente einer normativen Rahmentheorie / U. Backes. – Opladen : Verlag für Sozialwissenschaften, 1989. – 385 s.
20. Boom van den Dirk. Politik diesseits der Macht? Zu Einfluß, Funktion und Stellung von Kleinparteien im politischen System der Bundesrepublik Deutschland / Dirk van den Boom. – Opladen : Leske + Budrich Verlag, 1999. – 355 S.
21. Mair P. The Electoral Universe of Small Parties in Postwar Western Europe / P. Mair // Small Parties in Western Europe. Comparative and National Perspectives. – London : Sage, 1991. – P. 42–70.
22. Michels R. Zur Soziologie des Parteiwesens in der modernen Demokratie. Untersuchungen über die oligarchischen Tendenzen des Gruppenlebens / R. Michels. – Leipzig : Werner Klinkhardt, 1911. – 401 s.
23. Nolan-Diagramm [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://de.wikipedia.org/wiki/Nolan-Diagramm>.

Проведен анализ основных методов исследования электоральной деятельности украинских национально-демократических партий. Рассмотрено гипотезу относительно тенденций участия правоцентристских партий в избирательных кампаниях начала XXI века.

Ключевые слова: национально-демократические партии, избирательная кампания, методы исследования, гипотеза.

The analysis of basic methods of research of the electoral activities of ukrainian national-democratic parties is explored. The hypothesis about the trend of participation center-right parties in election campaigns beginning of the XXI century are studied.

Key words: national-democratic parties, election campaign, research methods, hypothesis.

УДК 32.019.51.654.19

ББК 66.011.1

Світлана Матвієнків, Тетяна Гавриш

РОЛЬ ЗМІ В РЕАЛІЗАЦІЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

У статті досліджується становлення інформаційної політики в сучасній Україні; наводиться трактування терміну “інформаційна політика” різними вченими; уточнюються суб'єкти інформаційної політики і важлива роль ЗМІ у її формуванні, взаємодії з державною владою і суспільством.

Ключові слова: інформаційна політика, ЗМІ, маніпулювання, політика, влада, суспільство.

Перехід України до нового типу економічного розвитку, громадянського суспільства і правової держави, політичний плюралізм породжують величезну суспільну потребу в інформації. Необхідність задоволення цієї потреби й обумовлює особливу роль ЗМІ у житті суспільства. При цьому повною мірою виявляються такі властивості ЗМІ, як масовість, періодичність, використання інформаційних ресурсів, що постійно поповнюються, створення первинної інформації, застосування сучасних інформаційних технологій і засобів телекомунікацій. ЗМІ є діючим каналом інформування суспільства щодо діяльності влади та його реакції на дії влади. Ці особливості роблять ЗМІ найважливішим соціальним інститутом, одним із складових інформаційного простору України.

Деякі сучасні вчені-політологи вважають, що політика є особливою сферою життєдіяльності людей, пов'язаних із владними відносинами, з державою й державним устроєм, соціальними інститутами, функціонування і дія яких ведеться відповідно до законів, принципів і норм. Вона покликана гарантувати життєздатність громадян, різних співтовариств людей, реалізацію їхньої спільної волі, інтересів і потреб [18].

Спираючись на визнання “четвертої влади”, або “інформаційної влади”, як влади реальної, а також на наукове розуміння терміна “влада” (здатність і можливість визначально впливати на діяльність і поведінку людей за допомогою певних засобів: волі, авторитету, насильства тощо, влада – це також і політичне панування [6]), можна стверджувати, що інформаційна політика – це здатність і можливість суб'єктів політики впливати на свідомість, психіку людей, їхню поведінку і діяльність на користь держави і громадянського суспільства за допомогою інформації [1].

Розробкою питань щодо захисту та розвитку інформаційного простору займалися такі закордонні фахівці, як М.Кастельс, А.Моль, З.Бжезинський, Д.Томпсон, Ф.Вільямс та багато інших. З утвердженням незалежності Української держави цю проблематику досліджують і наші науковці. На особливу увагу в цій сфері заслуговують праці А.Москаленка, В.Шкляра, В.Здоровеги, І.Михайліна, В.Карпенка, Г.Кривошеї та О.Гриценко.

За визначенням В.Халіпова, інформаційна політика – це “система сучасних заходів, спрямованих на розвиток процесів формування, перетворення, зберігання, передачі й використання всіх видів інформації, ефективне розв'язання проблем створення, впровадження і використання засобів комп'ютерної і інформаційної техніки, засобів зв'язку і технічних носіїв запису, а також комплексного використання інформаційних систем в управлінській діяльності” [27].

Інформаційній політиці можна дати й інше визначення: це – особлива сфера життєдіяльності людей (політиків, учених-аналітиків, журналістів, слухачів, читачів тощо), пов'язана з відтворенням і поширенням інформації, яка задовольняє інтереси держави і громадянського суспільства та спрямована на забезпечення творчого, конструктивного діалогу між ними та їхніми представниками. У формуванні інформаційної політики важлива роль належить ЗМІ. Інформація, поширювана каналами ЗМІ, як вважають деякі зарубіжні автори, має вплив на населення за трьома напрямками: “дає їм можливість стежити за тим, що відбувається в світі”, “розподіляє основні політичні питання за мірою важливості” та “формує політичні уподобання людей” [30]. Маючи широкий діапазон визначень інформаційної політики, дещо обгрунтованіше трактувати її як “інформаціологію ЗМІ”, що розглядає, як ЗМІ формують “ідеологічні, політичні, економічні та інші погляди, думки, знання і оцінки, що впливають на побут, дозвілля, культуру, поведінку і на всі сфери життя людей” [28]. У ЗМІ “слово, як одна з форм інформації, набуло змісту могутнього засобу, за допомогою якого, впливаючи на свідомість, можна позитивно або негативно впливати на стан і здоров'я людей” [28].

Заслуговує уваги думка Є.Прохорова, котрий під “державною інформаційною політикою” розуміє “державну політику у сфері ЗМІ”, тобто “закріплення вимог” “демократичного інформаційного порядку” у законодавчих актах і діяльності державних органів управління. [22].

Зважаючи на висновки вчених, можна стверджувати: в умовах тотальної інформатизації суспільства закономірно зростає роль науково обгрунтованої, адекватної запитам часу державної інформаційної політики, покликаної збалансовано задовольняти і захищати інформаційні інтереси держави, громадянського суспільства загалом і кожної особи окремо.

Варто також зазначити, що державна інформаційна політика – це сукупність основних напрямів і способів діяльності держави по одержанню, використанню, поши-

ренню та зберіганню інформації [12]. Як вважає З.Бжезинський, інформаційно-структурна складова є нині однією з трьох заporук могутності сучасної держави [4].

В інформаційному суспільстві політика та інформація – це взаємозалежні явища, що впливають одне на одне в процесі соціального управління. Тому засоби масової інформації (ЗМІ) є однією з найважливіших інституцій суспільства і суттєво впливають на реалізацію інформаційної політики держави. Дійсно, якість інформації та її доступність, сучасні інформаційні технології, що радикально збільшують обсяг і швидкість поширення інформації, викликають глибокі зміни в політиці конкретної держави [2].

Для забезпечення такої взаємодії, насамперед, необхідні постійна інформаційна взаємодія між владою і суспільством, створення відкритого інформаційного простору, без якого неможливе формування демократичного громадянського суспільства. ЗМІ створені для збирання, обробки та розповсюдження інформації. Вони утворюють складну систему інституцій, які мають змогу за допомогою технічного обладнання передавати інформацію. До ЗМІ належить преса, радіо, масові довідники та енциклопедії, телебачення, кіно-, звуко- і відеозаписи [29]. І тому, коли йдеться про інформаційний простір держави, то його межі ототожнюються з її кордонами, охоплюючи національну територію, акваторію і повітряний простір. Саме у цих сферах діють засоби інформації, які й інформують, тобто повідомляють, зображають, складають уявлення. На сьогоднішній день інформаційний простір набуває нових рис та важливішого значення у формуванні громадської думки, вихованні, нарешті, лояльності чи не підтримки діючого режиму. Звідси й випливає його величезне значення, особливо у суспільствах перехідного типу та невизначених горизонтів суспільного розвитку, до яких належить й Україна.

Роль ЗМІ, особливо телебачення та радіомовлення, в Україні сьогодні є дуже важливою. І тому на даний момент дуже важливим є зберегти національну, інтелектуальну, культурну та мовну самобутність. Усе це потребує роздумів про розвиток інформаційного суспільства в Україні, про розробку національної концепції та стратегії, про визначення потреб і можливостей щодо масового використання інформаційних технологій в українському суспільстві.

Концептуальні засади державної політики України в інформаційній сфері мають формуватися, виходячи з національних інтересів країни, збалансовуючи інтереси особистості, суспільства і держави. Результативним засобом регуляції відносин між владою та інформацією служить право, що стримує свавілля як однієї, так і іншої сторони, що передбачає наявність для них взаємних стимулів і обмежень. Практика свідчить, що юридичний спосіб регуляції такого роду відносин найбільш ефективний і прийнятний для більшості членів суспільства.

Право громадян на доступ до інформації закріплене Конституцією України, низкою міжнародних угод. Норми щодо свободи інформаційного обміну закріплені в Україні Законом “Про інформацію” Економічні взаємини між суб’єктами інформаційних відносин регулюються Законами України “Про власність”, “Про рекламу”, “Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні”, “Про інформаційні агентства”, “Про телебачення і радіомовлення”, “Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів” тощо. Інформаційне законодавство має регулювати суперечності між потребами суспільства, вільний обмін інформацією та окремими обмеженнями на її поширення. ЗМІ мають свої особливості впливу, а саме: непомітність, відносна безперешкодність, глобальність, швидкість, можливість робити об’єктом аналізу будь-яке явище, опосередкованість впливу на політичну поведінку, особливе маніпулювання, використання PR-технологій і звичайне маніпулювання. Політичний вплив ЗМІ розрахований безпосередньо на свідомість і почуття людей [29].

Усе частіше політичні сили застосовують політичне маніпулювання, яке засноване на брехні та фальсифікації. Політичне маніпулювання розуміється як приховане управління політичною свідомістю та поведінкою людей відповідно до власних політичних інтересів. Воно складається з багатьох спеціальних прийомів, методів, технологій. До них належать: брехня, неправда, замовчування, напівправа, вигадка, поширення політичних міфів, тенденційне коментування, формування потрібних стереотипів тощо. Останнім часом бурхливо розвивається спеціальний напрямок – імідж-мейкінг, який створює привабливий для виборців політичний імідж політика. Тому особливо важливим інструментом для проведення справедливих виборів, здійснення прозорої приватизації, активного залучення донедавна заляканих і пасивних громадян до побудови громадянського суспільства повинні стати вільні засоби масової інформації.

Важливою стороною у реалізації інформаційної політики у суспільстві є донесення засобами масової комунікації правдивої інформації та достовірних фактів громадянам. Адже існують моменти, коли проста людина-читач чи глядач опиняється у двозначній ситуації: з одного боку оприлюдненої у ЗМІ інформації про неприглядні вчинки політиків і чиновників більше ніж достатньо для їх відставки і судової відповідальності, з другого – критиковані політики і чиновники навпаки підвищують свій статус і посідають ще вищі посади. В результаті посилювалася зневіра людей до влади, віра у неефективність ЗМІ і навіть зневіра у власні сили, щоб щось змінити.

Низька соціальна мобільність населення, до якої, окрім іншого, причетні медіа, створила несприятливі умови для участі громадян у реформах та громадському житті, а значить і ідеальні можливості для зловживань та корупції з огляду на відсутність механізму громадського контролю, яким за нормальних умов покликана бути вільна преса. Українці схильні до корупції не більше, ніж німці, американці чи французи, але саме відсутність громадського контролю, який став неможливий без вільних медіа, перетворив Україну на одну з найкорумпованіших країн. Саме від наявності вільних медіа залежить те, наскільки успішно Україна зможе боротися з корупцією, здійснювати прозору приватизацію, проводити справедливі вибори, формувати громадянське суспільство та запроваджувати стандарти, які є ключем до європейських дверей.

Формування інституту вільних медіа, звичайно, дуже складне завдання в умовах економічної кризи та всіх вищевикладених обставин, які мають місце в Україні. Однак і в цій ситуації можна добитися успіхів за умов комплексного підходу до вирішення проблеми. Ці комплексні кроки повинні охоплювати питання податкової реформи для ЗМІ, змін законодавства, підготовки та перепідготовки журналістських кадрів. Для сучасної України проблема вільних ЗМІ – це питання номер один у справі інформаційної та й загалом національної безпеки.

Держава зобов'язана забезпечити використання свого інформаційного поля в інтересах саме держави та її громадян. Інтереси суспільства в інформаційній сфері полягають у забезпеченні інтересів особистості у цій сфері, закріпленні демократії, створенні правової соціальної держави, досягненні та підтриманні суспільної злагоди, духовного оновлення. Інтереси держави в інформаційній сфері полягають у створенні умов для динамічного розвитку національної інформаційної інфраструктури, забезпечення конституційних прав людини і громадянина щодо отримання й використання інформації, для підтримання конституційного ладу, суверенітету, територіальної цілісності України, політичної, економічної, соціальної стабільності, гарантованого забезпечення законності й правопорядку, розвитку рівноправного та взаємовигідного міжнародного співробітництва, гарантії інформаційної безпеки. Вона має виходити з принципу безумовної правової рівності всіх суб'єктів інформаційних відносин незалежно від їхнього політичного, соціального та економічного статусу, ґрунтуватися на обов'язковому забезпеченні прав громадян, організацій на вільне створення, пошук, отри-

мання, накопичення, зберігання, перетворення, поширення інформації у будь-який законний спосіб.

ЗМІ є частиною сучасної дійсності з її протиріччями, конфліктами й політичною нестабільністю. Вплив ЗМІ модифікується впливом сім'ї, школи, суспільства та стану його демократизації. Суттєвим для інформаційної політики будь-якої держави є дотримання балансу інтересів особистості, суспільства і держави. Держава повинна забезпечувати відкритість та інформованість суспільства про діяльність її органів і суспільних інститутів в інформаційній сфері. Державна політика у сфері суспільних відносин повинна спрямовуватися на забезпечення права на достовірну, повну та своєчасну інформацію, свободу слова та інформаційної діяльності в національному інформаційному просторі України. У сфері інформаційної безпеки державна інформаційна політика має бути спрямована на: захист населення України від інформаційної продукції, яка загрожує його фізичному, інтелектуальному, морально-психологічному здоров'ю (пропаганда жорстокості, насильства, порнографії, вплив на свідомість тощо); всебічне сприяння інформаційному забезпеченню правоохоронних відомств для виконання ними своїх функцій; охорону державної таємниці та іншої інформації з обмеженим доступом, а також здійснення державного контролю за режимом доступу до цієї інформації.

Політична наука вирізняє такі шляхи демократизації інформаційної (четвертої) влади: як вдосконалення законодавства, яке регулює діяльність ЗМІ, створення конкурентних засобів ЗМІ, обмеження контролю державних і приватних структур за їх діяльністю, комунікаційне виховання населення, поглиблення демократизації суспільства. В галузі державного управління правильна інформаційна політика відкриває можливості переходу до нової якості управління за рахунок забезпечення всіх суб'єктів системи управління своєчасною, повною і достовірною інформацією, поліпшити підготовку і прийняття рішень на всіх рівнях системи управління, зробити ефективним громадський контроль за діяльністю органів державної влади.

Забезпечення ефективної присутності України у світовому інформаційному просторі потребує таких дій з боку держави у міжнародній сфері: фінансова і правова підтримка створення і поширення українськомовної інформаційної продукції, розповсюдження у світі вітчизняної культурно-мистецької та друкованої продукції; дотримання принципів Європейської конвенції прав людини, міжнародних документів у галузі міждержавного інформаційного співробітництва. Слід брати до уваги, що західні експерти й державно-політичні діячі, визнаючи позитивний характер окремих змін в інформаційному просторі України, продовжують висловлювати занепокоєння проблематикою власності ЗМІ, розмитістю громадянського суспільства як "контролюючої структури", відсутністю суспільного телебачення тощо.

Складова державної інформаційної політики – це система формування громадської свідомості. При цьому необхідно враховувати, що наявний в Україні рівень монополізації ЗМІ та їх ангажованість можливо потребує цілком нетрадиційних рішень. Дієвість інформаційної політики може бути набагато кращою, якщо держава обере стратегію активного учасника інформаційного ринку. Така політика вимагає налагодження виробництва та захисту власного інформаційного продукту, створення умов для просування його на ринку, розвиток методів підготовки споживачів до сприйняття інформації. Демократична держава повинна дотримуватися динамічного балансу між правом на свободу думки і слова, на вільне виявлення своїх поглядів і переконань, на вільне збирання, зберігання, використання, поширення інформації та необхідністю дотримуватися вимог національної безпеки. Такий баланс дозволить захистити інтереси держави, підтримувати моральну і духовну стабільність у суспільстві, сприяти реалізації права громадян на отримання всебічної та якісної інформації. Довгострокова стратегічна ціль державної інформаційної політики України (у розширеному варіанті) – це

формування відкритого інформаційного суспільства на основі розвитку єдиного інформаційного простору цілісної держави, його інтеграція у світовий інформаційний простір з урахуванням національних особливостей і інтересів при забезпеченні інформаційної безпеки на внутрішньодержавному та міжнародному рівнях.

У соціальній сфері вона повинна забезпечити розробку і здійснення цивілізованих, демократичних форм і методів впливу на ЗМІ, формування і поширення духовних цінностей, що відповідають національним інтересам і культурно-історичним традиціям України. Державна інформаційна політика повинна реалізовуватися поетапно на основі використання організаційних, правових і економічних механізмів.

Підсумовуючи стан основних напрямів розвитку державної інформаційної політики на сучасному етапі, необхідно відзначити, що реалізація інформаційної політики держави повинна бути спрямована на наступне: зміцнення української держави на основі єдиного інформаційного простору країни; поглиблення процесів інформаційної та економічної інтеграції регіонів; створення сучасних мережених структур державного, регіонального, міського управління та побудову на їх базі нових ефективних механізмів взаємодії влади з інститутами громадянського суспільства, бізнесом і населенням; становлення і в подальшому домінування в економіці нових технологічних укладів, що базуються на масовому використанні перспективних інформаційних технологій, засобів обчислювальної техніки і телекомунікацій; провідної ролі інформаційно-комунікаційної інфраструктури в системі суспільного виробництва, в соціальній і культурній сферах; підвищення якості освіти, рівня науково-технічного і культурного розвитку за рахунок розширення можливостей інформаційного обміну на міжнародному, національному та регіональному рівні; підвищення ролі кваліфікації, як професіоналізму і здібностей до творчості найважливіших характеристик послуг праці, а також досягнення високого рівня мінімальної соціальної забезпеченості; створення ефективно системи забезпечення прав громадян і громадських інститутів на вільне отримання, розповсюдження і використання інформації як найважливішої умови демократичного розвитку; забезпечення високого рівня національної безпеки за рахунок запобігання терористичним і кримінальним загрозам в інформаційній сфері.

Перехід України до інформаційного суспільства, розвиток і домінування інформаційної сфери висувають на передній план необхідність розробки вдосконалення механізмів формування та реалізації державної інформаційної політики, що забезпечують втілення своєї соціальної спрямованості.

Отже, в умовах перехідного періоду, який характеризується неміцністю державних структур, недостатньо розвиненим інститутом громадянського суспільства, відсталим виробництвом і низьким рівнем життя значної частини населення, вести мову про повне взаєморозуміння владних органів і мас-медіа передчасно.

Водночас ЗМІ, відображаючи постійний, інколи напружений діалог між владою і суспільством, покликані пропагувати курс реформ, що проводяться. У свою чергу, влада, яка здійснює політичні й економічні реформи, аби мати додатковий кредит довіри суспільства, не може не використовувати “владу впливу” ЗМІ для пропаганди цілей і завдань курсу, який проводиться, роз’яснюючи послідовність першочергових і подальших кроків, пояснюючи причини невиконання планів і програм. Тож двоїсте становище преси в перехідний період змушує ЗМІ йти на компроміси. А для влади в цих умовах украй необхідно мати хороший контакт із ЗМІ, шукати нові ефективні форми взаємодії з ними.

1. Акайомова А. Теоретична ідентифікація терміна “інформаційна політика” (на прикладі Російської Федерації) : [Текст] / Анжеліка Акайомова // Віче. – 2011. – № 4. – С. 2–4.
2. Арістова І. В. Державна інформаційна політика: організаційно-правові аспекти : монографія / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. О. М. Бандурки. – Харків : Вид-во ун-ту внутр. справ, 2000. – 368 с.

3. Баган О. ЗМІ і питання національної безпеки: геополітичний аспект / О. Баган // Визвольний шлях. – 2004. – Кн. 3. – С. 12–21.
4. Бжезинський З. Велика шахівниця / З. Бжезинський. – Івано-Франківськ : Лілея – НВ, 2000. – 236 с.
5. Бобик В. М. Засоби масової інформації посткомуністичної України / В. Бобик, О. І. Сидоренко. – К., 1996.
6. Большой энциклопедический словарь. – С. Пб., 2000. – С. 76.
7. Бондар Ю. Свобода слова: українська мірка / Ю. Бондар. – К. : Персонал, 2004. – 144 с.
8. Власенко Н. А. Україна на шляху до інформаційного суспільства: проблеми та здобутки / Н. А. Власенко, С. В. Зорько, М. В. Сиротич. – К., 1995. – 44 с.
9. Ганжуров Ю. Політична комунікація. Лоза і корінь діалогової моделі / Ю. Ганжуров // Віче. – 2004. – № 4. – С. 8–10.
10. Горбулін В. Сучасні інформаційні технології та системи (загальний стан, приклади розробок) / В. Горбулін та ін. // Стратегія. Перспектива. – 2000. – № 1–2.
11. Горьовий Л., Сивець М. Інформація і законотворчий процес / Л. Горьовий, М. Сивець // Віче. – 1996. – № 5.
12. Закон України “Про інформацію”. – 1992. – № 48. – С. 650.
13. Зернецька О., PR – маніпуляційний вплив. Комунікативна теорія і практика / О. Зернецька, П. Зернецький // Політ. менеджмент. – 2003. – № 3. – С. 101–113.
14. Костенко Н. Мас-медіа у виборах / Н. Костенко // Політ. думка. – 1999. – № 17. – С. 100–120.
15. Кравченко В. Інформіційна політика. Розставимо акценти / В. Кравченко // Віче. – 1996. – № 8. – С. 31–45.
16. Литвиненко О. Інформаційна безпека – складова національного суверенітету / О. Литвиненко // Політика і час. – 1997. – № 4.
17. Литвиненко О. Інформація і безпека / О. Литвиненко // Нова політика. – 1998. – № 1. – С. 47–49.
18. Макнайр Б. Власть, вигода, корупція и ложь / Б. Майкнар // Pro et contra. – 2000. – Т. 5.
19. Моисеев Н. Н. Информационное общество: возможности и реальность / Н. Моисеев // Полис. – 1993. – № 7.
20. Поздняков А. Информационная война за влияние в мире и политическая власть / А. Поздняков // Власть. – 1996. – № 10.
21. Почепцов Г. Теорія комунікації / Г. Почепцов. – К., 1996. – 175 с.
22. Прохоров Е. П. Введение в теорию журналистики / Е. Прохоров. – М., 2003. – С. 213.
23. Пугачев В. П. Информационная власть и демократия / В. Пугачев // Общественная наука и современность. – 1999. – № 4.
24. Пугачев В. П. Информационный тоталитаризм как перспектива либеральной демократии в XXI веке / В. Пугачев // На рубеже веков. – 1997. – № 4.
25. СМИ и политика : учеб. пособ. / под ред. Л. Л. Реснянской. – М., 2007. – С. 44.
26. Тоффлер Э. Метаморфозы власти / Э. Тоффлер. – М., 2001. – С. 434–441.
27. Халипов В. Ф. Власть. Основы кратологии / В. Халипов. – М., 1995. – 304 с.
28. Юзвишин И. И. Основы информациологии / И. И. Юзвишин. – М., 2000.
29. Ярош О. Б. Загальна теорія політики : навч. посіб. для студ. спец. “Політологія” вищ. навч. закладів / О. Ярош. – Луцьк : РВВ “Вежа” Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2005. – 240 с.
30. Norris P., Curtice J., Sanders D., Scammell M., Semetko H. On Message. Communicating the campaign / P. Norris. – London, 1999.

В статье исследуется формирование информационной политики в современной Украине; предлагается формулировка понятия “информационная политика” разными учеными; уточняются субъекты информационной политики и важная роль СМИ в ее формировании, взаимодействии с государственной властью и обществом.

Ключевые слова: *информационная политика, СМИ, манипулирование, политика, власть, общество.*

The process of information politics formation in contemporary Ukraine is analyzed in the article. The interpretations by the different scholars of “ the informaton politics as the concept” are demonstrated. The number of actors of the information politics is made more exact as well as the importance of role of the mass-media in its formation and interaction between the politics mentioned above and state power apparatus and society.

Key words: *Informational politics, mass-media, manipulation, politics, power, society.*